

Ympäristöministeriö, kirjaamo

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle jätelain muuttamisesta

Drno ympäristöministeriössä: YM14/400/2017 YM024:00/2016

Lausunnon laatija: ympäristönsuojelusihteri Paula Tarkka

Delegointipäätös: ympäristöterveyslautakunta 22.9.2016 § 51

Lausunto

Kemijärven kaupungin sekä Pelkosenniemen ja Savukosken kuntien ympäristönsuojeluviranomainen, Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta, haluaa lausua jätelain muutosta koskevan hallituksen esityksen luonnoksesta ympäristöministeriölle seuraavaa.

Esityksen tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on edistää kilpailua, mutta samalla varmistaa kunnan jätehuoltopalvelujen sujuvuus ja minimoida kunnille aiheutuva hallinnollinen taakka. Lisäksi avoimuutta ja läpinäkyvyyttä pyritään lisäämään.

Vaikka yritystoiminnan edistäminen ja avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääminen ovat tavoitteina tärkeitä, tulee ensisijaisena tavoitteena olla jätelain tavoitteen mukainen ympäristön ja terveyden suojeleminen, eli ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle sekä vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä, varmistaa toimiva jätehuolto ja ehkäistä roskaantumista.

Esityksen vaikutukset jätehuollon toimintaedellytyksiin ja kustannuksiin harvaan asutuilla alueilla

Esityksen vaikutusten arvioinnin mukaan esitetyistä lakimuutoksista hyötyisivät erityisesti jätehuollon suuret asiakkaat sekä yksityisistä jätehuoltoyrityksistä suuret monipuolisia palveluja tarjoavat yritykset erityisesti tiheään asutuilla alueilla. Harvaan asuttujen alueiden jätehuollon toteutumisen näkökulmasta esitys aiheuttaisi lähinnä negatiivisia muutoksia jätehuollon palveluiden saatavuuden ja hintatason näkökulmasta.

Lakimuutoksen negatiiviset vaikutukset kohdistuisivat harvaan asutuilla seuduilla ja taajamien ulkopuolisilla alueilla asuviin ja niillä alueilla toimiviin jätehuollon asiakkaisiin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, joilla ei ole tarjota esimerkiksi jätteen lajittelu- ja käsittelypalveluja. Harvaan asutulla seudulla jätehuollon kustannukset arvion mukaan nousisivat ja pahimmillaan jätehuollon palvelujen turvaaminen saattaisi vaarantua. Pienet yritykset eivät pärjäisi kilpailussa monipuolisia palveluja tarjoavien suurten yritysten kanssa.

Vaikutukset jäteneuvontaan

Kunnallisten jätehuoltomääräysten soveltamisalan kaventuminen heikentäisi mahdollisuuksia ohjata yhdyskuntajätehuoltoa. Kunnan vastuunrajausta koskeva muutos myös rajaisi vastaavasti kunnan järjestämän jäteneuvonnan, tiedotuksen ja valistuksen kohderyhmää. Tällä hetkellä yritysten jäteneuvonnalla ei ole selkeää vastuutahoa. Neuvonnan puute on valtakunnan laajuisesti koettu ongelmaksi.

Jäteneuvonnan saatavuus tulisi turvata jätehuollon vastuujaosta riippumatta. Yksityisille jätehuoltoyrityksille tulisi kirjata velvollisuus järjestää jätteiden vähentämiseen ja kierrättämiseen tähtäävää neuvontaa tai osallistua neuvonnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Neuvonta on ensisijaisen tärkeää jätteiden oikean käsittelyn ja lajittelun turvaamiseksi sekä asennemuutoksen aikaansaamiseksi.

Vaikutukset ympäristönsuojeluun

Esityksen myötä jälkivalvonnan tarve jätelain valvonnassa lisääntyisi, kun jätettä kulkeutuisi yhä enemmän epäasianmukaiseen käsittelyyn alueilla, joilla yksityistä palvelutarjontaa ei ole helposti saatavilla. Jo nykyisellä palveluntarjonnalla jätelain rikkomista koskevat asiat kuormittavat kuntien ympäristönsuojeluviranomaista merkittävästi. Jälkivalvonta on kohtalaisen tehoton keino puuttua jätelain rikkomista koskeviin tilanteisiin mm. sanktioiden pienuuden vuoksi.

Muiden maiden jätehuollon järjestämistä koskevan selvityksen valossa vaarana on, että erityisesti harvaan asutuilla alueilla mentäisiin lakimuutoksen johdosta kohti tilannetta, jossa jätehuoltotoiminnan ympäristönsuojelun taso heikkenee huomattavasti ja hallinnolliset kustannukset nousevat (Irlanti, Norja).

Kommentteja jätelakiin ehdotettuihin muutoksiin

32 § Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Kunnan järjestämisvastuu muodostaa yhdyskuntajätehuollon perustan, jolla turvataan asianmukainen jätehuolto kaikissa olosuhteissa joka puolella maata. Kunnan järjestämisvastuun rajaaminen yhdessä sidosyksiköiden ulosmyynnin rajausten kanssa saattaa tarkoittaa jätehuoltopalveluiden saatavuuden vaarantumista tai niiden hinnan kohtuutonta nousua esimerkiksi harvaan asutuilla alueilla. Lain tulisi turvata kaikille mahdollisuus kohtuuhintaiseen ja saatavilla olevaan jätehuoltoon asuinpaikasta riippumatta. Lakiin tulisi lisätä joustavuutta esimerkiksi vähemmän tiukalla sidosyksiköiden ulosmyynnin rajauksella, jotta jätehuoltopalveluiden asianmukainen toteutuminen olisi turvattua kaikkialla.

33 § Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu.

Kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun järjestämistä koskeva sopimuksen enimmäispituudesta ei ole tarpeen säätää lailla. Sopimus voisi olla voimassa myös toistaiseksi.

42 § Poikkeus velvollisuudesta luovuttaa jäte kunnan järjestämään jätehuoltoon.

Pykälään tulisi lisätä, että poikkeaminen ei saisi vaarantaa kunnan järjestämän jätehuollon taloudellista ja asianmukaista järjestämistä. Erityisesti harvaan asutulla seudulla poikkeamisen myöntäminen useille kiinteistöille samalla alueella saattaisi vaarantaa jätehuollon järjestämisen edellytyksiä alueella.

ympäristönsuojelusihteri
Paula Tarkka